

З огляду на це постає необхідність формування музично-педагогічного (методичного) мислення вчителя, що дозволяє розвивати в учнів музичне сприймання, пам'ять, увагу, а також емоційно-вольову сферу. Вирішення педагогічних завдань вимагає від нього інтегрувати різноманітні музичні знання в систему методів і прийомів, спрямованих на вирішення навчально-виховних завдань.

Принцип опори на слухову сферу у формуванні виконавських умінь і навичок передбачає спрямованість на сприйняття музичної мови, здатність до емоційного відгуку, розвиток асоціативних і художньо-образних уявлень, а також на активізацію музично-слухових здібностей. У науково-методичній літературі постійно підкреслюється, що найпершим завданням педагога є залучення учня до слухання музики, її глибокого сприйняття, адже відомо, що сприймання музики, як і виконання, є творчим процесом. Яскраве сприймання музики стає важливим джерелом творчого виконання.

Отже, необхідно привчати студентів слухати музику, намагаючись не тільки емоційно, а й свідомо її сприймати. Так, наприклад, навіть розвиток сприйняття близьких за характером піс привчає їх почути в кожній з них щось особливе, притаманне тільки цьому творові, аби виявити це у власному виконанні. Знайомство з музичними творами різних жанрів і стилів дозволяє виявити характерні особливості старовинної і класичної музики, складні й синкоповані ритми сучасної музики. Відповідний аналіз музичних піс сприяє усвідомленню сприйманню й розвиває активність музичного мислення. Передумовою реалізації цього принципу є відбір музичного репертуару, засвоєння якого дозволяє організувати всі види музичної діяльності студентів.

Поєднання класичного і сучасного репертуару у процесі методичної підготовки майбутніх учителів музики передбачає залучення творів композиторів різних епох і напрямків. Його врахування є важливим, оскільки серед педагогів усе ще існує думка, що розвивати відчуття звуку, стилю краще на класичних творах, а емоційно-образну сприйнятливості – на романтичних. Тим самим сучасним ритмам, сучасним інтонаціям і колористичним звуковим забарвленням приділяється надзвичайно мало уваги. Все це призводить до того, що сучасна музика не сприймається студентами, а її стилістичні особливості залишаються непоміченими.

З огляду на це в курсі значна увага приділяється розгляду музичних творів різних жанрів і стилів, виявленню їх виконавських особливостей. Отримані музичні враження допомагають майбутнім учителям засвоїти різноманітні навички гри на музичному інструменті, прийоми звуковидобування, засоби музичної виразності. Важливо, щоб під час організації виконавських рухів налагоджувався взаємозв'язок музично-слухових уявлень з руховими відчуттями, щоб кожний прийом був зумовлений певним художнім завданням.

Отже, аналіз науково-педагогічної і методичної літератури в галузі музичної освіти дозволив зробити висновки: 1) формування науково-методичних знань у галузі музично-інструментального виконавства є важливою ланкою професійної підготовки майбутнього вчителя музики; 2) створення інтегративного курсу "Методика навчання гри на музичних інструментах" може здійснюватись на основі взаємозв'язку між спеціальними навчальними дисциплінами (основний

музичний інструмент, теорія та історія фортепіанного виконавства) та дисциплінами психолого-педагогічного циклу; 3) впровадження даного курсу в процес фахової підготовки майбутнього вчителя музики ґрунтується на застосуванні загальнодидактичних і музично-педагогічних принципів: інтегративності, варіативності, мотиваційного забезпечення навчального процесу, єдності теорії і практики, врахування індивідуальних особливостей учнів, емоційного занурення, стимулювання музичного мислення, опори на слухову сферу у формуванні виконавських умінь і навичок, поєднання класичного і сучасного репертуару. Реалізація на практиці цих принципів буде сприяти ефективній методичній підготовці студентів, яку вимагає сучасна музично-творча практика.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев А.Л. Художественное мышление как эстетическая категория. – М., 1981.
2. Гончаренко С.І. Методика як наука. – Хмельницький: Вид-во ХГПҚ, 2000. – 30 с.
3. Загвязинский В.И. Педагогическое предвидение // Педагогика и психология. – 1987. – №4.
4. Котляревский И.А. О принципах образования комплексных курсов и об одном эксперименте // Актуальные проблемы музыкального образования: Сб. статей / Сост.: И.А.Котляревский, Ю.Н.Полянский. – К.: Музична Україна, 1986. – 128 с.
5. Легенький Г.И. Психологический процесс как целостная динамическая система. – Харьков: Высшая школа, 1979. – 144 с.
6. Ципин Р.М. Музыкально-исполнительское искусство: теория и практика – СПб: 2001.

УДК 373.211.24:111.852

Т.В.Поздєєва,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Білоруський державний педагогічний
університет ім. М.Танка)

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ЕСТЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ НАВЧАЛЬНИХ ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Однією з основних вимог, що ставлять до сучасної особистості, є високий рівень її професійної естетичної культури, яка складається із системи професійних знань, умінь та засвоєння професійних норм діяльності.

У державному освітньому стандарті представлена система дисциплін, що дозволяє оптимізувати процес естетичної підготовки майбутніх педагогів дошкільних установ. Зокрема, це зміст курсів спеціального блоку дисциплін "Дошкільна педагогіка", "Теорія і методика керівництва образотворчою

діяльністю", "Організація художньо-творчої діяльності дошкільників", які при цілеспрямованій роботі можуть здійснювати естетичне виховання студентів у взаємозв'язку педагогічних, філософських, психологічних дисциплін.

Естетизація знань і вмінь студентів здійснюється поступово, починаючи з першого курсу. Так, на заняттях з курсу "Педагогіка сучасної школи" студенти розглядають естетичне виховання як необхідний компонент формування різнобічної і гармонійно розвинутої особистості, тісний взаємозв'язок естетичного виховання дітей із проблемами їх розумового, морального, фізичного виховання. Це підштовхує їх до думки про комплексне міждисциплінарне вирішення питань естетичної освіти. Проведення занять за такими темами, як "Методи науково-педагогічного дослідження", "Мета і завдання виховання", "Роль родини у формуванні особистості дитини", "Театралізовані ігри", "Естетичне і художнє виховання дошкільників" у курсі "Дошкільна педагогіка" створюють реальну можливість для аналізу й вивчення напрямків, форм і методів естетичного виховання.

Викладачеві важливо під час занять із свого предмета розвивати в студентів емоційне сприйняття світу. У процесі вивчення "Теорії і методики музичного виховання", "Теорії і методики образотворчої діяльності", "Історії мистецтва" студенти й викладачі відвідують виставки, спектаклі, концерти. На естетичну підготовку студентів мають вплив такі предмети, як "Вітчизняна та світова дитяча література". Вивчення цих навчальних дисциплін сприяє розвитку пізнавального інтересу, естетичного смаку, підвищенню їх культурного рівня. Великий потенціал у формуванні естетичної готовності до роботи з дошкільниками закладений у філософські науки: філософія, етика, естетика, релігієзнавство, логіка. Як показала практика, найбільш успішним вивчення цих наук буде, якщо викладач звертається до емоційно-образного мислення студентів. Істотним допоміжним елементом педагогічного впливу є використання на заняттях навчальних посібників, альбомів репродукцій, ілюстрацій, діафільмів, кіно. Це підсилює формувальну роль навчального процесу у становленні культури особистості.

У навчальному процесі створюється психологічна й морально-естетична атмосфера творчості, студентам свідомо пропонується ситуація пошуку самостійного рішення. Вони не тільки сприймають інформацію, але й беруть участь у процесі відкриття.

У бесідах зі студентами факультету дошкільної освіти (80 осіб) з'ясувалося, що на підготовку їх до роботи з естетичного виховання дітей впливає самостійна робота (47%), семінарські заняття (23%), педагогічна практика (30%). У цих формах роботи прослідковується головний естетичний елемент навчальної діяльності – творчість. Це виявляється в умінні створювати на заняттях проблемну ситуацію, використовувати біографії відомих педагогів, психологів. На факультеті чимало педагогів, для яких характерним є образне емоційне розкриття сутності науки, що викладається, знання її законів, розкриття її категорій, понять, положень для майбутньої педагогічної діяльності. Вони користуються методичними прийомами, що розвивають творчі задатки й естетичний смак студентів.

Усе це позитивно впливає не тільки на засвоєння знань, але й на формування внутрішньої духовної культури, творчих здібностей студентів.

Процес формування в майбутніх педагогів професійної готовності до естетичного виховання дошкільників здійснюється впродовж усіх років навчання в університеті, у першу чергу в процесі педагогічної практики, починаючи з другого курсу. Студенти навчаються використовувати найпростіші методи з діагностики естетичної вихованості дошкільників, управляються в застосуванні різних методів і форм художньо-естетичної діяльності в навчально-виховному процесі дошкільної установи. Педагогічна практика відкриває широкі можливості для педагогічної творчості. У процесі спілкування з майбутніми вихователями необхідно спиратися на такі позитивні емоції, як радість, симпатія, переживання успіху тощо. Важливо створювати на практиці атмосферу, яка б стимулювала студента до самостійного вибору завдань і способів їх розв'язання. Чималу роль у підготовці студентів з естетичного виховання дошкільників грають міні-завдання дослідницького характеру, творчі завдання з психології художньої творчості, образотворчої, театральної діяльності, що найчастіше стають основою курсової чи дипломної роботи.

Аналіз результатів виробничої практики в дошкільній установі показав, що у студентів добре формуються такі компоненти професійної готовності: вміння використовувати ігрові методи й прийоми в естетичному вихованні дошкільників; потреба вносити естетичні елементи в педагогічну діяльність; здатність естетичного сприйняття предметів навколишнього світу.

Важливим напрямком у підготовці до естетичного виховання дошкільників є науково-дослідна робота студентів. Вона містить у собі написання курсової, дипломної роботи, участь у проблемній групі. Студенти одержують завдання, що вимагають глибокого проникнення у світ дитини в процесі проведення дослідження, формування естетичного смаку дошкільників, розвитку творчих здібностей; вивчення художньої діяльності дітей; своєрідності дитячої художньої творчості.

УДК 378.016:78

Ю.В.Смаковський,
старший викладач
(Бердянський державний
педагогічний університет)

ФОРМУВАННЯ АРТИСТИЗМУ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ НАВИЧКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В УМОВАХ ЗАНЯТЬ З ХОРОВОГО КЛАСУ

Сучасний етап суспільного розвитку характеризується певними змінами у сфері освіти: відбувається переосмислення педагогічних цінностей, виникає необхідність пошуку нових шляхів розвитку особистості,